

Nro. 30.

A' FELS. CSÁSZARNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből , Pénteken Aprilis 12 - ik napján
1805 - ik esztendőben.

B é c s .

E' most folyó Aprilisnek hetedik napján, mint Húsvét előtt való vasárnapon, Eö Csász. és Csász. Királyi Felségek, az itt lévő Kir. Fő Herczegekkel együtt, az udvari Parochialis templomban a' Kristus szenvedésének emlékezetére mondott szent misén meg jelenvén, keresztény szent kötelességeket buzgóan végbe vitték.

Minekutánna Eö Rom. Császári, és Csász. Ap. Kir. Felsége kedves testvér öttseit R a j n e r és L a j o s Auszriai Fő Herczegeket az Arany Gyapjas vitézi Rendnek Tzimerével meg ajándékozni méltóztatott volna : annak köz. Felséges által adattatása, a' múlt vasárnap, úgymint Aprilis 7 - ik napján, az

udvari templombeli isteni tiszteletnek végződése után, az úgy nevezett *Ritter Szálába* végbe ment, következő czeremoniával. — Minek-utánna Császár Eő Felsége azon szálába bé ment, és a' baldachinum alá le ült volna, azon vitézi Rendnek itt Bécsben jelenlévő tagjai, a' Császári Tronussal által ellenben fél hóld forma lineába, hatok megett az ezen tzeremoniának nézésére felgyült úri személyek, Eő Felsége jobja felől Gróf *Schaffgotsche* Cs. K. Fő Marsalkivont fegyverrel, balja felől pedig a' nevezett vitézi Rendnek Cancellariusá állottak. Az ő Felsége mint ezen vitézi Rend örökös nagy mestere által adott jel után, a' Cs. Kir. első udvari Főmester herczeg *Stahrenberg*, mint azon vitézi Rendnek leg öregebb tagja, a' leg közelebb való szobából *Rajner* Kir. Fő herczegét azon Rend Heroldusa előtte menvén a' Ritter szálába vezette, a' hol Eő Kir. Fő Herczagsége a' thronus alsó gráditsára le térdepelvén, az Eő Felsége által tétetett kérdésekre meg felelt, 's egyszersmind azon vitézi Rendbe iett fel vétettetését mélly alázatossággal meg közönte. Azután a' szála jobb részén épült óltárhoz menvén arra le térdepelt, és a' Rend Cancellariusá által fel olvastatott szokásban lévő esküvésnek formáját illyetén igikkel zárta bé: *Ita juro, et sic me adjuvet Deus, et omnes Sancti eius*, az az: Esküfzöm, és az Isten minden Szenteivel együtt úgy segéllyen engemet. Onnan a' thronushoz vizsgálva menvén, 's annak graditsára le térdepelvén, Eő Császári Felsége az Arany gyapjás vitézi Rendnek szokott tzimerét nyakába függesztette; 's a' béveit szokás szerént Eő Kir. Fő Hertzegségét me

ölelte. E' meg lévén azon Csász. Kir. familiából való személyekhez ment, a' kik azon Rendnek hasonlóképen tagjai, és mind őket, mind a' több jelenvölt arany gyapjas vitézeket egymás után meg ölelte. A' második Candidatusnak Lajos Fő Hertzegnek azon vitézi Rendbe való felvételése hasonló tzeremoniával ment végbe.

Az Alsó Auszriai Kormányfőeknek egyik tagját és Tanácsost, Nemes Harti Hackher József Urat, az uralkodó Háznak és Statusnak 43 esztendőig mutatotthiv és hasznos szolgálatjára nézve a' Sz. István vitézi Rendjének kis keresztével méltóztatott Császár Eö Felsége meg tisztelni. Ennek a' Status szolgálatjában meg öszült hiv szolgának, a' múlt Martzius 30-ik napján, Eö Cs. Kir. Felsége tulajdon kezeivel adta által azon vitézi Rendnek tzierét, 's annál fogva újabb tanubizonyfágát adta annak, hogy a' maga alatta valóinak érdemeket nem tsak betsülli, hanem meg is jutalmaztatni kívánnya.

L. B. Forgács Ignátz Urat valóságos Cs. Kir. Kamarás urrá, a' herczeg Albert nevét viselő vasas Regementnél lovas Kapitány és Eskadrons-Commendans rangal szolgált Bittenthal Bittner Károly urat pedig 18 esztendeig való hiv szolgálatjára, és az ellenség előtt mutatott vitézi tetteire nézve, örökös Német Tartományaiban Baróságra, a' következőket pedig, úgymint a' Jelaich János nevét viselő 53 gyalog Regementnek Obristlajtinántját, és a' Mária-Terézia vitézi Rendjének kis keresztését Blankenswert Marcant, és ugyan azon Regementnek Fő Strazsamesterét Josich Boldizsár Urat, az elsőbet ugyan Német Orzági örökös tartományaiban,

az utólsóbbat pedig, mind két nemen lévő és leendő maradékaikkal egyetemben Magyar Országgi nemesi rangra emelni méltóztatott Fels. Urunk.

Az Orvosi Tudománynak Doctora, és a' Bécsi M. Terezia nevét viselő Ritter-Akademiának a' Chemiában való Professora J. N. J a s z n ü g e r ú r következő tzimű tudós munkáját: *Chimische Versuche, und Entdeckungen zu Ersparung einer grossen Menge Getraides, zur Erleichterung und Erweiterung der Viehzucht; az az: az életnek megkéméllésére, és a' baromnevelésnek megkönnyebítésére nézve tett hasznos Chimiai próbatételei és talmányai, Eö Cs. Kir. Felsőgenemtsakigen kegyelmessen venni, és a' Publicum figyelmetességére érdemesnek lenni itilte, hanem maga kegyelmes jó tetzésének tudtára lett adattatása mellett, ötöt több hasonló munkáknak készítésére serkenteni méltóztatott.*

N é m e t O r s z á g.

A' Baváriai Vál. Fejedelem Maximilián leg inkább olly feltétellel vette fel Wiebeking urat szolgálatjába, hogy az ő munkássága által a' Dunát a' Mayn vagy Ménus folyóvizével valamelly vizi tsatorna által öszve kaptsolhassa. — Ha egyéb bölts tselekedeteivel nem is, de ez által halhatatlan nevet 's emlékezetet szerezne az említett Vál. Fejedelem önnön magának. — Hasonló planuma vólt ezer esztendővel ennekelötte Nagy Károly Császárnak, mellynek Weisenburg mellett még most is lehet némely nyomait találni.

Bécsi Orvos Doctor Gall ú r, a' mint a' 23-ik Martziusi Berlini magános levelek tartják, a'

maga koponyáról való tudományának közönsége-
sebbé leendő tétele végett, azon hólnapban Ber-
linbe utazott, és sok koponya, 's másféle anato-
micus apparatust vitt oda magával. Ez az ő tuda-
mánya a' néhai Lavater Physiognomikájához
hasonlít. — El is kezdette már arról való tani-
tását, mellyel hogy igen nagy kedvességet nyert,
abból is ki tettik, hogy nemcsak a' tanuló ifju-
ság, nemcsak a' Tudósok, hanem még a' fő rendű em-
berek, dámák, és a' herczegi mind két nemen lévő
személyek is járnak tanítására.

Az Erlangai Kir. Vniversitásnak egyik neve-
zetes Tanítóját, Doctor és Professor D e u t s c h
Urat, a' Bábaság mesterségének, és a' Veterinari-
ának, az az, a' barmok orvoslásáról szolló tuda-
mánynak tanítására I. Sándor Orosz Császár 2000
Rubelből álló fizetésre Lieflandiába a' Dorpati
Univerfitásba hivatta meg. Úti költségére 800 ru-
belt rendelt. Erlangában ennek a' tudós és egy-
szersmind jó szivű Professor Urnak onnan való el-
menetelét nagyon sajnállyák. — Régulta nem tör-
tént a' Német Országi Tudósok közt annyi válto-
zás, mint I. S á n d o r Orosz Császár, és M a x i-
m i l i a n J ó s e f Baváriai Vál. Fejedelem ural-
kodásoknak kezdetétől fogva.

A' Hannóverai Vál. Fejedelemségben lévő
Fr. ármadiának mostani Fő vezére Feldmarsal B e r-
n a d o t t e a' H a n n v e r a i Vál. Fejedelemségi
udvari tiszteknek és tselédeknek fél fizetéseket meg-
engedte, mellyenn igen meg örültek ezen néhány
elzandótól fogva sok nyomorúságot látott sze-
gény emberek. — A' Rumford levesének készit-
lére ügyelő fundusba is szép summa pénzt adott.
— A' múlt Martziusban sok olly rejtekben vólt,

Török sátorokra és fegyverekre találtak a' Francziák, a' mellyeket a' 17-ik századnak utolsó negyedében, az I. L e o p o l d Császár segítségére küldetett Hannoverai katonák a' Törökökkel való tsa-tazásban nyertének vala.

N a g y B r i t a n n i a.

Minémű fogamatja lett légyen W i l b e r f o r c e Ur és a' vele egyenlő értelemben vólt tarsi azon projectumoknak, melly a' fekete rab szolgáknak szabadofokká leendő tételeket erányozta, a' Magy. Kurir 28-ik darabjának 428-ik, 's következett lépjain, környülállásosan elő adtuk. Ez a' fontos tárgy az Északi Amerikai Szabad Statuoknak gyüllésekben is elő fordúlt, de abban sem diadalmaskodhatott az emberiség. A' Congressusnak S l o a n nevezetű tagja, e' tárgyra nézve így szóllott: A' jövő Juliúsnak 5-ik napja az az emlékezetes nap mellyen az északi Amerikai Szabad Respublikának mástól való nem függése fundáltott vala. — A' fontos tárgyakról való emlékezet nemes érzékenységet szokott gerjeszteni, és az ember tulajdon szerentséjének érzése, vele hasonló ember társa szerentséjének eszközlését is maga után szokta vonni s. a. t. Valamint az Angliai A. Parlamentum gyüllésében, úgy az északi Amerikai Respublika Congressusában is hosszas egymással való vetelkedésre szolgáltattott alkalmatosságot, azoknak az Amerikai fekete rabszolgáknak szerentsétlen sorfók méltónak itiltetett ugyan a' szánakozásra, de ártalmasnak az örökös rabszolgaságnak végképen való el töröltetése az industriára és kereskedésre nézve; következésképen S l o a n Urnak ezen emberiséggel tellyes projectuma az ellenkező

vokfoknak többségéhez képest, ott sem bódogúlhatott.

Az Alsó Parlamentumnak Februáriusi Gyűléseiben elő fordult második igen fontos tárgy a' Hiberniai Katolikus lakosoknak régén és már fok izben meg igirt polgári és vallásbeli szabadságok vala. Az ő szorosabb határok közzé lett tételek, az 1641-ik elztendőben I. Károly szerentsétlen Angliai Király uralkodása alatt történt. Azólta sem a' közönséges isteni tisztelet nekik meg nem engedtetik, sem a' főbb polgári hivataloknak viselésekben nem részesíttetnek. — A' múlt századnak közepe tájján, a' balvélekedéseknek sűrű fellegét, a' tudományoknak ragyogó sugárai széllyel osztatván, magok közt az Anglusok közt is fok olly érzékeny szivű, 's felebarát szeretettel bíró emberek találtattak a' kik az Írlandusok polgári és vallásbeli szabadságoknak vissza adattatásokat gyakorta sürgették, de még eddig nem eszközölnették. Pitt minister is egyenlő értelemmel lenni láttatik e' tárgy eránt, kiváltképen minekutánna Írlandiának Angliával való öszve szerkeztetésének alkalmatosságával mind polgári, mind vallásbeli szabadságoknak vissza szerzésekre magát ajánlotta volna. A' Dublinban öszve gyült 's e' fontos tárgyról tanátskozott főbb rendű Catholicusok P i t t h ministerhez küldött levelekben emlékeztettek is ötöt azon igiretire, és a' Fels. Királynak 's Parlamentumnak adandó instantiájokat is meg küldötték néki; de mivel semmi vigasztaló választ nem vehettek, egynéhány fő emberekből álló deputatiót küldöttek Londonba, mellynek Fingal, Shrewbury, Kenmare Southwell és Trimblestown Lordok, Ed-

ward Bellew, Scully és Ryan urak voltak nevezetesebb tagjai.

Ezek a' közelebb mult Martziusnak 12-ik napján Pitt h minifternak tiszteletére menvén, Lord Fingal, az Irrlandiai Catholicusoknak nevekben, követlégeknek tárgyát eleibe terjesztette, és szóval is emlékeztette ötet a' nékiek tett igéretre. Pitt h minifternékiek tett igéretét most sem tagadta, 's kéreseknek igazságos vóltát maga is meg ismérte, helybe hagyta, olly maga kinyilatkoztatása mellett, hogy azon fontos tárgynak elközlésére ő nállánál senki nagyobb hajlandóságot és készséget nem mutathat; mindazáltal lehetetlenfégnek tartotta, hogy a' jelenvaló környülállások közt az ő instantiájokat gyámolithassa.

A' minifternak ezen maga kinyilatkoztatására, három pontot tettek az Irrlandiai Catholicusoknak deputatusaik eleibe, olly kéresek mellett, hogy azok közzül, a' mellyik nékie leg jobban tettik, válassza. Ezek a' pontok ezekből állanak:

- 1) Vagy terjessze ő az ő instantiájokat a' Parlamentum eleibe, és maga is sürgeffe, hogy az Irrlandiai Catholicusok mingyárt emáncipáltassanak, az az, eddig való szolgaságok alól szabadittattassanak fel, és adattattassanak vissza polgári jussaik;
- vagy 2) Terjessze a' Parlamentum eleibe az ő instantiájokat, és tanátsollya, hogy, az ő kéreseknek igazságos vóltát esmérje meg, és arra kötelezze magát, hogy mihelyt a' környülállások engedni fogják, azonnal bé is tellyesítik;
- vagy 3) terjessze az ő instantiájokat a' Parlamentum eleibe, és hagyattassa azt a' Cancellária asztalán s. a' t. Ezen pontokat egymás után mind elővette, 's jól meg fejtegette a' nevezett minifternak,

de egyikre sem ajánlotta magát. Igen 'hizelkedő szókkal fejezte ki az Irlandiai Catholicusokkal való maga meg elégedését, és ismét 's ismét bizonyította, hogy sem nem a' halvélekedés, sem nem a' vallásbeli gyűlölfég, hanem egyedül a' jelenvaló igen fontos körülállások tartoztattyák ötet azon tárgynak előmozdításától; egyfzersmind arra kérte a' fellyebb nevezett Irlandiai deputatusokat, hogy több lépést ezen dologba ne tegyenek. Ők erre így feleltek, hogy ők a' nékiek adatott instructióhoz képest a' Minister igiretivel meg nem elégedhetnek, hanem hogy másokra fogják e' dolgot bizni."

Nem régiben, egy közönséges újság levelben azt olvastuk, hogy a' N. Britanniához tartozó napkeleti Indiai szigeteknek fő kormányozójók W e l l e s l e y, magát a' pártos Marattákhoz kaptsolván magát azoknak királyává tette, 's következésképen azon szigeteket Angliától elszakasztván a' maga birodalma alá vetette volna. Ennek a' bizonytalan hirnek semmi nyoma nem találtatik a' külföldi újság levelekben, mellyet mint igen fontos, és az Anglia ellenségeire nézve igen kedvező körülállást, már régen ki trombitáltak volna a' Fr. Országi Zsurnalisták. — Sőt magok a' Londoni antiministerialis újság levelek sem halgatták volna el, a' velek ellenkező résznek meg gyengítésére. — Azoknak, a' kik ezen költött hirnek vaktába hitelt adtak, Lord C o r n w a l l i s n a k napkeleti Indiára egynéhány hadakozó hajókkal lett küldtetése szolgáltatott alkalmatosságot, holott nem ez, hanem a' Rocheforti Frantzia hajó seregnek onnan lett kivezése okozta ezen hirtelen tett intézeteket.

Azomban minden részre való hajlás nélkül meg kell vallani, hogy e' világnak azon részében nem láttatik a' hadi szerentse a' Brittusoknak kedvezni. — A' Morning Chronicle nevezetű Londoni közönséges újságokba egy olly level van bé iktatva, mellyet egy napkeleti Indiai armadiánál szolgáló Anglus hadi tizt, a' mult 1804-ik esztendőben, November 9 ik napján, egy Londoni barátjának irt vala. Mellységes fájdalommal kell, úgymond az iró, Kigyelmednek jelentenem, hogy a' Mons meg verettetéséről való hir nemtsak nem nagyítatik, sőt inkább felette kissebbitetik. — Ha igazat kell mondani, úgy megverték az ő kórmánya alatt lévő Anglus armadiát a' Maratták, hogy hét batallionból 200 embernél több életben nem maradt, a' többi mind a' tsata piatzon veszett el. — Generál Lakének Holkárval való meg ütközése szerentsésebb volt ugyan valamivel, de az által meg nem jobbitott a' mi dolgunk, és ha Oberster Murray több szerentsét nemhoz hozzánk magával, nem tudom miként leszen dolgunk jövőndőben.“

Egy 15-ik Mártziusi Londoni magános levélből azt olvassuk, hogy a' Fels. Angliai Király I. Nápoleon Franczia Császárnak békeességgel kínálkozó levelét elővétette, 's ministerjeinek megparantsolta volna, hogy fontolnák azt jól meg, és ha lehetséges lehet, kezdjék el a' Frantzia Országgal való békeességes tractat, tellyes szándéka 's kívansága a' lévén Eő Kir. Felsőségének, hogy a' jelenvaló veszedelmes háború minel elébb lehet, elvégződjön.

Azon idő pontjában, mellyben I. Nápoleon az Anglia Királyhoz azon békeességet tárgyazó le-

velét küldötte, I. Sándor Orosz Császárhoz is irt, 's ötet is meg kínálta a' békeféléggel. — Az erre adott választ Orosz General B. Winzingerode magával Berlinbe hozván, az ott lévő Francia Cs. Követnek Laforest Urnak által adta. Ezen választának rövid foglalattya abból állott, hogy I. Sándor Császár semmi különös avagy magános alkuba ugyan nem bocsátkozhatik; mindazáltal ha valamelly közönséges Congressusban Európának bátorságát és tsendességét erős és állandó fundamentomra tenni lehetne, nem tsak nagyon örvendene, hanem maga is tellyes erővel fogna annak eszközlésében munkálódni.

Batava Respublika.

A' közelebb múlt posta napon költ Magyar Kurirnak 455-ik lapján félbe szakadt Batava Respublikai új Constitutionának folytatása.

„Az Ofztálybeli Gyülekezeteknek kormányozása, provisorie, maradjon a' régi lábbon. — Senki is 25 esztendősen alól birói hivatalt nem viselhet. — A' nemzeti fő Törvényfészék kilencz tagokból állyon. — Ez eleibe idéztessenek a' vétkes Nemzeti képviselők, és fő hivatalosak. — A' Törvénytevő Tanátsnak tagjai különös esküvésre köteleztetnek. — A' R. Pensionarius esküvés formája következő leszen: „Igirem 's eszközözöm, hogy én, mint R. Pensionarius a' Status Constitutiojához, és azoi hatalomhoz képeft, a' melly nékem az által adatott, a' Batava nemzet böl dogfágát tellyes tehetségem szerezént öregbiteni, annak jufsait, felfőségét 's méltóságát mindenkor fenn tartani, a' Respublika mástól való nem

függését, és a' nemzet szabadságát minden alkalmas eszközök által 's úton módon meg erősíteni, fenn tartani, óltalmazni, és a' reám bizott kötelefségeket igazán és buzgoán beteljesíteni igyekezem, 's azoktól sem jó sem rossz akarat, sem igiretek, sem ajándékok, sem semmi dolgok által magamat elvonattatni 's eltántoritatni nem engedem. Ugy segéllyen engemet a' mindenható Isten."

A' midőn Martzius 15-ik napján ez a' Constitutio a' Status Directoriummal formaképen közöltetett volna, ez azt kívánta, hogy a' bé vétel, avagy meg vétés végett a' Batava Nemzettelis közöltessék, és hogy Schimmelpennink úr projectaltassék az által R. Pensionariusnak. Valamiképen ez a' projectum, úgy az is, hogy a' nemzet minden birtokaitól és jövedelmeiből három pro Centot fizessen, a' meg vizsgálás végett különös Commissióra bizattatott.

Az ezen Constitutiónak szoros meg vizsgálására ki rendeltetett Commissió, mind ezen tárgyról, mind a' projectaltatott adóról következő értelemmel vólt: „Minekutánna, úgymond, mind Európában, mind kiváltképen való módon Franciaországban sok és nagy változások történtek volna; szükségesképen változni kell a' mi Respublicánk' igazgatása formájának is, a' mi másokkal, nevezetessen, a' mi igen hatalmas frigyeseinkel a' Francziákkal való egyességünknek állandóbb fundamentomra kell tétetődni; a' mi Hazánknek belső környülállásai is méltók a' figyelmetességre, a' melly a' hosszú háború, és sok szerentsétlen tör-

ténetek miatt nagy pénzbeli szűkségbe, és igen szomorú állapotba helyezettődött. Mindezeket sarkalatosabb, és jobban concentralt Constitutió által kell elhárítani s. a. t. A' Commiſſiónak ezen értelmét két óráig tartott egymással való tanátskozása után, és mind a' két tárgyat helybe hagyta a' Törvénytevő Tanáts.

Igy lévén a' dolog, most már a' Nemzet eleibe fog az új Constitutió a' bé vétel, vagy megvétel végett terjesztettetni. — A' Hollandiai hajóſereg meg most is a' Texeli kikötő helyben van. — Admiral Verhuel Dünkirchenben betegségbe fekszik. — Ugy hallatik, hogy a' Batava Respublika hadi ſeregei kevés ezerre fognának szorítottatni, 's azok helyett a' hajó ſeregek hadakozó hajókkal ſaporítottatnak.

Spanyol Ország.

Ennek az Orzágnak déli tartományaiban, a' múlt eſztendőben uralkodott pusztító döghalálnak, az ugy nevezett ſárga hidegnek tulajdonságairól újság leveleinknek egyik valamellyik darabjában azt jegyzettük meg, hogy ártalmasabb vólt az ifjaknak mint a' véneknek, a' férfiaknak mint az affzony ſzemélyeknek, és hogy a' vén affzonyok egészlen mentek vóltak attól. — Alicanté-ből Valenciának anya városából, most azt írják, hogy tsak ott 700 özvegy affzonyok találhatnak olyanok, a' kik azon nyavalya által, a' mult eſztendőben férjeiktől megfosztattak, és hogy nemtsak ott, hanem az egész környéken nagy ſzüke van a' férfiaknak. — A' Spanyol Orzági kikötő helyekben, az Angluſok által elvétellett kereskedő hajók, és az által okoz-

tatott károk miatt nagy infég és szomorúság uralkodik.

A' 2-ik Martziusi Madritti közönséges levelek meg vallyak, hogy a' Gibraltári köziklán épült erős várnak titkon leendő meg tamadására 's meg vételére már készen vólt vólna a' planum, és hogy a' Gibráltári lakosok magok is egyet értettek vólna e' tárgyra nézve a' Spanyolokkal, 's hogy ők is segítették vólna azon planumnak elzközlését. Ellenben azt sem tagadják, hogy ezen Spanyol Országgra nézve igen hasznos feltételt az ott őrzeten lévő Anglus katonáknak vigyázások, munkaságok, szorgalmatosságok, és az Angliából segítségkre küldetett hadi népnek oda lett érkezések által, egészlen héjjába valóvá tették. —

T ö r ö k B i r o d a l o m.

A' Fényes Portával jó egyességben 's barátságban élő Berlini Királyi udvarnak semmi szövetsége nem lévén az Áfrikai haramja Társaságokkal, azoknak a' Prussziai kereskedő hajóknak, melyek a' Közép Tengeren a' Levantei szigetekbe és tartományokba menni igyekeznek, a' tengeri haramjától leendő óltalmaztatások végett, következő foglalatú védelmező leveleket adatott III. Selim Török Császár: „Az Algiriai, Tunisi és Tripolisi barbarus hajóknak hires Kapitányai, a' kik tudniillik most a' Közép Tengerben vagytok! Tudjátok meg, hogy a' Prussziai Király és a' Fényes Porta közt szoros békekesség, állandó barátság, és olly szent frigykötés szerént való belfő egyesség van, mellynél fogva mind a' két részben lévő jobbágyoknak, valamint a' vizen, úgy a' szárazon is szabadon való kereskedés adatott, és semmiképen

meg nem engedtetik, hogy akármellyiknek valamely akadály tétetteffen, következésképen minden Prusszus hajós kapitányoknak, az ő Királyoktól adatott passus mellett és Prusszus vitorlák alatt, minden áru portékáikkal, 's butorjaikkal a' Török Országi kikötő helyekbe bé evezni, azokban múlatni, meg rongált hajóikat meg jobbitatni, minden tápláltatásokra szükséges eledeleket 's eszközöket pénzen szabad tettzések szerént vásárlani, minden akadályoztatás nélkül azokból ismét ki evezni szabad legyen. Ti tehát barbarus hajóknak kapitányai jól meg értsétek, hogy ha a' közép Tengeren Prusszus Kapitányok alatt lévő hajókkal öszve találkoztok, meg ne engedjétek, hogy vagy azok, vagy azokon lévő hajós emberek és portékák alkalmatlanságot és nyughatatlankodtatást szenvedjenek; sőt inkább igyekezzetek azokat védelmezni. Ezen parantsolatomat vévén, tudjátok meg, hogy én annak való engedelmefféget kívánok. — Költ Konstantzinápolyban a' Hegirának 1219-ik esztendőjében.“

Azokat a' Ruméliai haramjákat, a' kik azon tartományt egy darab időtől fogva tüzzel vassal pusztítani, a' kereskedést akadályoztatni, és a' közönséges utakat bátorlanakká tenni meg nem szüntek, az ellenek küldetett Török Császári hadi seregek rész szerént öszve aprították, rész szerént elfogdofták, rész szerént úgy széllyel szórták, hogy azoknak vérengező kezeiktől félni többé nem lehet.

E l e g y e s D o l g o k .

A' Svéciai Monarkiához tartozó napnyugoti Indiai Sz. Tamás szigetben vólt rettenetű tűz által okoztatott kár 12 millió piáster-

re tétetődik, a' mellyből származott szeren-
tséttlenség töbnire Európai kereskedőket érdeklett, a'
kiknek minden vagyonokat a' tűz meg emészte, a'
koldulásra jutottak, 's más szomszéd szigetekbe köl-
töztek által. — A' múlt Martziusban az Albis fo-
lyóvizben meg indult jég fok kárt okozott. — Drefz-
da városának egy részét, az úgy nevezett újvá-
rost egészlen el borította. — Hásonlóképen bánt
az Odera vize Frankfurtnak egyik külső városá-
val, avval tudniillik, a' melly a' hidon túl van.

H i r a d á s.

A' múlt 1804-ik esztendőben, Februarius 26-ik
napján itten meg halálozott Cs. Kir. Udvari Magyar
Agensnek, néhai Titt. K e r e f z t ú r y I s t v á n Ur-
nak el maradt özvegye, el felejthetetlen jó férjé-
nek halála után, olly jelentélt tétetett közönséges-
sé a' Magy. Kurir által, hogy mivel ő innen el
költözni szándékozik; tehát azok az Erd. Urak, a'
kik meg holt férjének szolgálatjával élvén, irásai-
kat nálla hagyták, azokat vagy magok személy-
szerént, vagy biztosaik által tölle vitessék el. De
mivel mind ekkorig senki magát nálla sem nem
jelentette, sem irásait tölle el nem vitette: ennél
fogva tudtokra kívánnyá adni, hogy ő azokat,
most, Cs. Kir. Udvari Agens Titt. M o d r o v i c s
G y ö r g y Urnak mind által adta. A' kik tehát
ennekutánna leveleiket és irásaikat vissza kíván-
nyák, ezen nevezett Agens Urnál, a' ki a' belső
városban, az úgy nevezett M ö l k e r h o f-
ban, a' 111-ik számú Házban lakik, jelen-
tsék magokat. — Bécsben Aprilis 4-dik
napján, 1804-ik esztendőben.

Fél árkus Tóldalékkal.

D. D. S.

V. T ó l d a l é k.

Költ Aprilis 12 - dik napján. 1805.

Magyar Ország.

Szatthmár - Némethi Püspök, nagy méltóságú N. Szalatnyai L. B. *Fischer István* Ur Eő Nagyságának azon Püspökségre lett emeltetését valamint igen nagy örömmel vettük, és a' két Magy. Hazának tudtára is adtuk: úgy a' következő velünk közlött Tudósítást is szoros kötelességünknek esmérjük a' Publicummal ezen levelünkben közleni.

A' mi napjaink is (így ir az Erd. Tudósító) déli napfénnel kezdenek derülni. — Nagy méltóságú N. Szalatnyai B. *Fischer István* Szatthmár - Némethi Püspök Ur Eő Nagyságának tsupa emlékezete 's neve is maga fzeretetére, 's tiszteletére hódított minket, hozzánk lett meg érkezése pedig tellyes örömmel töltötte bé sziveinket. — Esméretes szelidtsége, böltsellége, buzgósága 's egyéb virtusai, mellyekkel minden egyházi 's polgári viselt hivatalyaiban tündöklött, Nemes Vármegyénknek, városunknak, egyházi Megyénknek böl dog jövendőket igirnek. — Senki se találtatik közöttünk, a' ki benne nyert kintsünknek valóságos betsét benne ne esmérné, 's eránta való mély tiszteletére szolgáló alkalmatosságot örömmel el ne fogadná.

A' múlt Karátsony havának 23-ik napján hoz-
zánk való jövedelekor, Tek. Zabólts Vármegyén ke-
refztül utazván, igen nagy tisztelettel fogadták ötet
azon Nemes Megyének Karjai és Rendjei, és
Tekintetes Nemes Nagy - Kállói *Kállay Miklós* Cs.
Királyi Udvarnok, és második All - Ispány Urral
együtt egynéhány személyből álló deputatiót küld-
vén Püspök Eő Nagysága eleibe, illendő módon meg-
tisztelték, 's szinte azon Vármegyének határjáig, úgy-
mint Nyir-Bátorig kísértették. — Itten Tek. Nemes
Szatthmár Vármegye részéről, Tek. Hiripi *Szuhányi*
János második All-Ispán, 's több Deputatus Uraktól
fogadtatott, a' Tiszt. Minoriták által pedig, a' kísirő
Uri személyekkel együtt, születéséhez, érdemeihez
's méltóságához illendőképen meg vendégeltettetett.
Ebéd felett a' P. Gvardián, Püspök Eő Nagysága
ditső öseit, maga születését, érdemeit, erköltsi tu-
lajdonságait, 's virtusait igen szép deák beszéddel ad-
ta elő, és magasztalta — Ebéd után a' fent említett
Deputatus Uraktól kísértetve, tsak hamar Tek. Nemes
Szatthmár Vármegyét, következésképen tulajdon Me-
gyéjét érte el, a' hol azon helységekbe, a' mellye-
kenn által utazott, más más hat fejer lovak, 's más
más hufzárok várták Püspök Eő Nagyságát. — Min-
den helységből számos lovas nemes ifjak, a' helység
tuljó hatarától az innenfőig szép forral nyargaltak
az Eő Nagysága szekere mellett. — Minden helység-
ben a' harangok is meg vonattattak, a' nép pedig az
utak mellett két forba álván, szapora szálvé lövések-
kel, dob 's trombita harsogásokkal, 's örvendetes vi-
vát kiáltásokkal bizonyította fő Pásztorra szemlelésén
való szives örvendezését. — *Nagy Karolyba* fokkal

több intézetek tétetődtek Püspök Eő Nagysága tiszteletére, úgymint a' hol számosabb lovasok, a' tanuló ifjúság, a' czéhbeli polgárok, és az egész nép szép rendben fetét estig várakoztak; de mivel Püspök Eő Nagysága az útnak rossz volta miatt nagyon el kéfett, tsak a' harangokkal, ágyúkkal, 's némelly nevezetesebb házaknak meg világosításokkal tiszteltetett meg. — Itt első All-Iszpány *Költsey Kende Pál* Urhoz méltóztatott Eő Nagysága szállani, a' kitől is örömmel elegyes tisztelettel fogadtatván, késérőivel, 's több más tisztelőivel együtt gazdagon meg vendégeltetett. — Azonnal Fő Notárius Tek. *Jékey Imre* Ur, a' Nemes Vármegye Rendeivel is oda érkezvén Eő Nagyságát nem kevesebb ékesen szóllással mint buzgósággal meg köszöntötte. — A' P. Piaristák, és a' városi Polgárok se kéftek Eő Nagyságának szerezés meg érkezésenn való örömöket hozzá küldött követek által ki jelenteni.

A' következett napon hosszan nyúlt késérő feregével *N. Majtényba*, 's onnan Erdődre ment Eő Nagysága, a' hol harang, dob, trombita, puska, morszár szóval, és sürü *Éllyen! Éllyen* kiáltásokkal fogadtatott. A' fel ült lovallággal itt az uradalombeli tiszt urak magok vezették fel a' várba, a' hol két deputatio várta Eő Nagyságát, egy a' N. Vármegye részéről, mellynek nevében Fő Tisztelendő *Korom Mihály* Esperest és *Tábla Biró* Ur; más Szatthmár városa részéről, mellynek nevébe *Jeney* Fő Notarius Ur nyilatkoztatták ki azon való kettős örömöket, hogy Püspököt nyertek, és azon, hogy épen Eő Nagyságát nyerték Püspököknek. — El felejtethetlen kedves Fő Iszpányunk, néhai N. *Károlyi Gróf Károlyi József*

Eő Nagyfága kegyes lelkü Eözvegye, nemének nagy dífze, Mélt. Gróf *Waldstein Érsebet* Afzony Eő Nagyfága pedig azon különös sziveflégét, mellyel *Erdödi várát*, leg kedvesebb nyári mulató helyét, Püspök Eő Nagyfágának, addig is mig rezidentziája fel épül, lakásául ajánlotta — ezt a' napot még avval is örvendeteslé tette, hogy Eő Nagyfágát minden tiszteelőivel együtt igen gazdag ebédvel, 's vatsorával megvendégelte. — Más nap, úgymint Karátsony innep napján maga adott Eő Nagysága vendégséget.

Tegnap előtt installáltatott az ide való N. Káptalan Fő Tisztelendő *Tajer György* Prépost és Egri Kánonok Ur által, kinek mind közönségesen a' Káptalanhoz, mind fejenként a' Kánonok Urakhoz intézett beszédje, ékes, elmés, érzékeny, 's igen épületes volt. Az isteni szolgálatot Fő Tisztelendő Kánonok és helybeli Plebánus *Korom Mihály* Urnál gazdag ebéd követte. A' jelenvölt számos úri vendégek számos poharakat üritettek ki a' Fels. Római 's Auszriai Császári Házért. Az ágyú durrogások reggeltől estig tartottak.

A' mai örömnek ragyogó sugárait le írni nem lehet. Ma van Megyénknek, valamint Megyénk nagy lelkü Szerzőjének Felsőleges Urunk' születésének örvendetes napja. — Méltóságos Püspökünknek Püspöki székébe való bé iktatása ma ment végbe. Sem a' téli komor idő, sem az utaknak terhes, 's mondhatom veszedelmes mivólta meg nem akadályoztathatták azokat, a' kik ezen nevezetes napon jelenlenni kívántak, minden rendbe 's karba helyezettett uraságok nagy számmal gyülekeztek ezen kettős öröm napnak meg innepléfére. — Püspök Eő Nagyfága korán reggel meg indulván leg elsőben a' város határ szélé-

nel idvezeltetett, 's innen a' Nemes Városnak válogatott ifjaiból állott, szép forma ruhába öltözött, 's fegyverekkel szépen fel ékefűlt negyven lovasoktól kísértetett. — A' várostól mintegy egy fertály mértföldnire, az út félen meg állapodott számos kocsik és lovasok egész tábort mutattak távolról. Itt Tekint. *Költsei Kendé Pál* első All-Ispány Ur, az egész tisztelő fereg nevébe Püspök Eő Nagyságát egy tinos és egyfersmind gyökeres orációval meg köszöntötte. — Azonnal valamiképen a' Parochialis és Kaptalanbéli templomokban, úgy a' Reformatusoknak két, és Oroszoknak 's Oláhoknak templomaikban is minden harangok meg szólaltak, és zúgtak. — Elöl mentek N. Szatthmár Vármegyének 24 válogatott lovas katonái, ezeket követte a' fenn ditsirt városi lovaság — ezt Püspök Eő Nagysága huzárja. — Eő Nagysága gazdag szekerét, mellyet két oldalról N. *Kállai Kállay Antal* Tábla Biró Ur vezérlése alatt a' N. Szatthmár Vármegye Bandériuma kísért, 12 fő Nemes Házakból való Ifjak, kik fényes készületeikkel, e' mái nap ditsőffégét nevelték, végre az Eő Nagysága más három szekereit a' deputatus Uraknak számos szekereik követték.

A' nagy hidon, előbb ugyan a' N. Magistratus, azután a' szép rendbe állott Reformatus Papság idvezette, mind ennek, mind amannak, valamint mind eddig 's ezentúl minden tisztelőinek a' leg szivve hatóbb nyájassággal válaszolt Eő Nagysága. — Erre örvendetes Vivat kiáltások, 's ágyú durrogások következtek. — A' Sz. János Kápolnájába néhány igen szépen öltözködött apró szüzekből versekkel tiszteltetett, fényes egyházi köntösökbe Püspöki süveggel, gazdagon fel készült fejei paripájára ült, 's baldachi-

num, az az, mennyegzet alatt, mellyet felette a' deputatus Urak vittének, a' templo nig lovaglott Eö Nagyfága. — Itt bé menvén *Te Deum laudamus* tartott, mellynek és a' fel olvastatott Bulláknak 's Diplomáknak végével, Fő Tisztelendő Prépost *Kovács Flórián* Ur, Eö Nagyfágát a' N. Káptalan és Megyebeli Papság nevében jeles deák beszéddel idvezlette. — Erre Eö Nagyfága a' Káptalanhoz, és Papsághoz hasonló deák, a' Néphez pedig magyar nyelven a' leg szebb ékefen szóllással egy szivre ható beszédet tartott, mellyben Fels. Urunknak népe javának előmozdítására törekedő buzgóságát magasztalván, igen félegessen fejtegette azon köz hasznokat, mellyeket ezen Püspöki Szék fel állításával ezen vidékre terjeszteni tzelba méltoztatott venni. Ezután pedig Eö Nagyfága ismét hintájába ülven szállására kifirtetett.

Mindezek alatt a' Hohenzollern Vasas Regimentjéből: egy Osztály a' Templom előtt frontba állott, 's néhány rendbeli tüzet adott. — Leg először Mélt. Fő Ispány Urunk, Báró *Vétsey Miklós* Ur Eö Nagyfága, 50 N. Szatthmár Vármegyei Követ Urakkal lépett Eö Nagyfága eleibe, 's rövid de szivefléggel tellyes beszéddel köszöntötte. — Ezek után *N. Szabolcs* Vármegyének igen jeles és számos Követségét, Tekint. *N. Kállai Kállay Miklós* második All-Ispány Ur vezette bé, 's nevekbe szép beszéddel tisztelte. — Ezeket követték az Ugotsai, Ungvári, Nagy- és Felső Bányai deputatus Urak. A' Máramaros és Beregh Vármegyebeliek a' nagy viz áradások miatt fel akadván meg nem jelenhettek. — Az érdemes Vendégek közel 400 Táblánál gazdagon meg vendégeltettek. — Este a' Tek. Vármegye szép triumphalis Portával, a' város pedig igen szép illumi-

7

natióval tisztelték meg Eö Nagyfágát, maga Eö Nagy-
fága pedig kedves vendégeinek kedvéért fényes bált
adott. Így ment a' Szatthmár-Németi Uj Püspökség-
be való bé iktatásnak kellemetes innepe végbe. — *Költ*
Szatthmár Némethiben Febr. 20-ik napján, 1805 ik
esztendőben.

*   *

De Imperatore sibi titulum Hæreditarii adsumente.

Viderat Austriacis Cæsar Te nuper in oris
Pallas ! et dixit Tu mihi Cæsar eris
Perpetuus, Nam perpetuo Te jure coronó:
Hæreditarium Cæsarem et esse volo.
Nunc mihi vel Petti, Constantinique superbas
Objicias arces, nil mihi cuncta placent:
Inconstantes hi sunt, turbat quos pontus et æther,
Solutus Tu Soli stabilitate manes.
Mobilis est pontus jactatur turbine venti;
Hos Tu inter solus stabilis esse potes.

*   *

Idem Carmine Heroico.

Austriacis nuper Vindobona vidit in oris
Cæsaris effigiem cælo micuisse Sereno:
Nunc mihi seu Petti, Constantinique superbas
Exhibeas arces, aut si quæ rara videbis
Sub cælo, dixit tacite, risumque tenebat;

Nonne etiam pelagus poterit nocuisse profundum?
Inquit; soli nos terrâ constante fruemur.

* *

De Carolo Archi-Duce!

Te Duce Sancta Fides! tantas tulit inclyta palmas,
Te Duce nuperus nonne triumphus erat?
Te Duce devictam rursus videt Angelus arcem,
Et Capitolinus Te Sonat anser, ave! (a)
Te Duce non modo bis Gallus (b) sed sæpe canebat
Non tua Petre! pudor; sed sua facta gemens.

* *

De Pio VI.

Papa Pius quintus moritur mirare tot inter
Pontifices solum quinque fuisse pios.
Nomine concedo, sed re, vereque beatus
Ac Pius, in Numerum Tu pie sexte venis
Manibus Innocui, manibus date lilia plenis
Papa Pius moritur fle mea musa pium.

*Cecinit Johannes Schmidt
Parochus Dios - Györtensis.*

(a) Nempe arcem Angeli Romæ, seu Capitolinam olim nuncupatam.

(b) Francus nempe in Captivitate existens.